

Biografen i Gørlev

1916 - 2016

100 år med film i Gørlev

Tak for modtaget støtte til udgivelse af dette skrift:

NORDEA
FONDEN

Vi støtter gode liv

Forsiden:

Fotografi af "Kino-teatret", højst sandsynligt fra 1923. Biografen er flagudsmykket, enten pga. premieren på Fy-og-Bi-filmen "Han, hun og Hamlet", eller fordi den bruges til grundlovs møde.

Biografdirektørens søn Kai poserer stolt uden for.

Bagsiden:

Maleri af Biografen fra 2007 af Isis de Siqueira (privateje)

Fotografi af Østerled med Cilius Petersens ny biografbygning ca. 1916

Indhold:

- Afsnit 1: Filmens barndom - i verden, Danmark og Gørlev* s.4
- Afsnit 2: Den kommercielle biograf* s.10
- Afsnit 3: Foreningernes Biograf - "Den gamle Biograf" og Gørlev Filmklub* s.18

1

Filmens barndom i verden, Danmark og Gørlev

Filmens fødsel dateres traditionelt til den 28.12.1895. På denne dato gennemførte brødrene Lumière i Paris den første offentlige filmforevisning. Der var tale om 10 ganske små film af ca. et minuts varighed hver, bl.a. fremstillende arbejdere, der forlader en fabrik ved fyraften, og den berømte scene med et tog, der kører ind på en station, der fik folk på de første rækker til at løbe skrigende ud! I Danmark vistes film første gang offentligt allerede den 7.6. 1896 i en pavillon på Rådhuspladsen i Køben-

Første filmforevisning i Danmark 1896 i en midlertidig træpavillon på Rådhuspladsen i København.

havn. Den første egentlige danske biograf, Kosmorama på Østergade i København, åbnede dog først 17.4.1904. Avisen Dannebrog skrev i anledning af premieren:

”Der bliver bælgmørkt i Salen, og pludselig ser man paa det hvide Felt i Væggen en livlig londonsk Gadescene. Sporvogne, Omnibusser, tunge Arbejdsvogne og lette Cabs ruller af Sted i alle retninger mellem travle Fodgængere. Det hele ser overordentlig illuderende ud. Derefter kommer en Strandbred. Søen er i Oprør, og Bølgerne ruller, løfter sig i Vejret og piskes af Stormen til Skum. Illusionen er her næsten saa stærk, at man føler trang til en lille Dukkert!”

Der var altså slet ikke tale om spillefilm, som vi kender det. Filmens muligheder til at skabe fortællinger var der i be-

gyndelsen ikke mange der så. Selv ikke en af de første filmfolk, franskmænden Georges Méliès, som den store amerikanske instruktør Martin Scorsese satte et smukt minde i sin spillefilm "Hugo" fra 2011, forstod det før ved et tilfælde:

"Rundt om på de parisiske gader optog Méliès film til sit variete-teater, og en dag var der knas med mekanismen. Han standsede arbejdet med håndsvinget, fik apparatet ordnet og drejede videre. Men hjemme ved fremkaldelsen så Méliès til sin overraskelse en bus køre frem og – snap! – så blev den til en ligvogn. Mens fotografen havde syslet med sit kamera var motivet ændret, bussen var forsvundet og en ligvogn kommet til. Da forstod tryllekunstneren, at han havde fået et middel i hænde, der gav hans illusionsnumre grænseløse muligheder".

Det filmiske klip var fundet!

I Danmark var vi godt med. Markedsgøgleren og filmmanden Ole Olsen havde oprettet Danmarks 2. biograf, Biografteatret, i Vimmelskaftet i København, men savnede som andre film at vise. Derfor købte han et kolonihaveareal i Valby i 1906 og startede her en mere systematisk filmproduktion. Ret hurtigt fik han opført et filmstudie, Nordisk Film, formentlig verdens første.

Ole Olsen får en isbjørn til at balancere på en "jordklode", og Nordisk Films logo er skabt!

Og som artiklen fra ugebladet "Hver 8.dag" rapporterede fra Valby, gjorde Ole Olsen også brug af klippet i sine hastigt producerede, fortællende og dramatiske film:

"Der er f.eks. en Serie levende Billeder, der forestiller en Bondeknøs' Oplevelser i København.....der sidder et Par og drikker uden for en Beværtning. Den ene bliver fuld, han rejser sig, dingler, løber efter den elektriske Sporvogn, griber fat i den, Vognstyrelsen kaster ham til side, han falder paa Jorden, og i det samme suser en Automobil frem og kører Manden over. Det ser frygteligt ud, og det vil sikkert give et alvorligt Chok i Tilskuerne. Men naturligvis er der fikset ved Optagelsen. Automobilene, der styres af Direktøren fra Biografteatret, kører den liggende Mand så nær som muligt,

men i det samme den skal køre paa, standser man den fotografiske Optagelse, en Dukke kastes foran Vognen, den kører frem, mens Fotografen atter optager sit værk, kører over, og Manden lægger sig atter paa sin Plads. Når man behændigt sætter de to Films sammen, vil Tilskuerne i Biografteatret ikke kunne se andet end, at Manden virkelig har været inde under Hjulene”.

Ole Olsen stod for produktionen af masser af film de følgende år, berømt i efter tiden er nok den skandaleombruste "Løvejagten", optaget på den lille ø Elleore i Roskilde fjord, hvor Ole Olsens i Hamburg Zoo indkøbte løver som under stor dramatik blev jaget og nedlagt.

Fra Ole Olsens berømte film "Løvejagten".

Han var også manden bag den første længere film, den ca. 700 meter lange "Hvid slavehandel" fra 1908, der spillede næsten en halv time og derfor gav mulighed for at folde et historieforbud ud. Ole Olsen tjente rigtig mange penge, Nordisk Film havde i 1912/13 et nettooverskud på 1,8 million og var i nogle år verdens næststørste filmproducent.

Announce for "Afgunden"

Men andre var også med. Direktøren for Kosmorama finansierede i 1910 Urban Gads berømte film "Afgunden" med de unge skuespillere Asta Nielsen og Poul Reumert.

Filmen blev en verdenssucces og banede vej for Asta Niensens store karriere i Tyskland. Det er den første ca. 40 minutter lange egentlige spillefilm, et socialt realistisk melodrama, en "kunstfilm", der skilte sig ud fra tidens mange korte film.

Plakat og billede fra "Afgrunden" med Asta Niensens og Poul Reumerts dristige dansescene.

Vi viser den i en restaureret udgave ved vores jubilæumsarrangement 19.11.2016.

I løbet af 1910'erne blev Hollywood i Californien et kraftcentrum i filmens udvikling med højdepunkter som Griffiths "The Birth of a Nation" og Chaplins mange både morsomme og rørende kortfilm, som gik deres sejrsgang over hele verden.

Scene fra "Chaplin som pantelåner"

Vi viser en af hans bedste, "Chaplin som pantelåner", fra netop vores jubilæumsår 1916 ved vores jubilæumsarrangement 19.11.2016.

Hvornår der første gang blev vist film i Gørlev er usikkert. De første biografteater blev bygget i købstæderne allerede i nullerne. I Vestsjælland har vi f.eks. en biograf i Korsør allerede i 1907, som stadig eksisterer, efter sigende som verdens ældste fungerende biograf. Men ”ude i provinserne” så man også tidligt film, det foregik blot i forskellige lejede lokaler, hvortil filmforevisnings-apparatet blev transporteret på hestevogn.

I Gørlev blev filmapparatet sat op i salen på det nu nedrevne Gørlev Hotel.

Løve Herreds Biografteater

giver Forestilling i:
Høng Torsdag og Fredag Aften, Kl. 8 1/2.
Gørlev Lørdag og Mandag Kl. 8 1/2.
Søndag Kl. 4, 7 1/4 og 9.
Ruds-Vedby Tirsdag Kl. 8 1/2.
 Altid det bedste, der fremstilles af Nordisk Film Comp.
 Gramphoner. Plader og Naale til Salg. — Altid sidste Nyheder
CILIUS PETERSEN - GØRLEV

Announce for Cilius Petersens omrejsende biografteater.

I Gørlev foregik det på hotellet, og lokalhistorikeren Jørgen Larsen gengiver i sin ”Bogen om Gørlev” en beretning af Henry Jakobsen, søn af den lokale slagter, der som 10-12årig har været hjælper ved forevisningerne i 1910. Filmoperatøren var blikkenslageren Cilius Petersen, som vi skal høre mere til:

”Midt i salen var rejst en forhøjning til fremviseren. Denne forhøjning var lukket inde imellem fire lærredsrammer. Det var for at det nødvendige arbejdslys ikke skulle genere publikum. Der var forestilling lørdag og søndag. Der var næsten altid fuldt hus, ca. 60-70 personer. Biletpriserne var 30 øre for voksne og 15 for børn. Filmene var naturligvis stumfilm, og ledsagemusikken blev leveret af min skolekammerat, Harry, på et meget falsk klaver. Han spillede efter gehør og forsøgte samtidig at følge med i begivenhederne på lærredet. Når publikum syntes de ikke kunne udholde den larm, der fremkom, ja, så truede de stakkels Harry med at skyde ham efter forestillingen. Det skete at filmen knækkede og løb ud over gulvet, så var det mit job at fange den og få den spolet op igen, det skulle jo nødigt blive nødvendigt at stoppe fremvisningen. Hvis det skete, blev der altid en hylen og piben, og der fremkom mange gode råd, trusler og vittigheder. Til forestillingerne var der også programmer, det var enkeltark. De kostede 5 øre og kunne samtidig bruges som plakater. Mange af filmene var seriefilm, d.v.s. at de fortsatte den følgende uge, undertiden mange uger. Så var publikum også næsten tvunget til at komme til næste afsnit”.

Der er ingen tvivl om, at filmforevisningerne har været en succes, for Cilius Petersen har kunnet åbne et fast forevisningssted i et lejet lokale i Algade 19 allerede i 1913. Byen og dermed publikumsunderlaget vokser voldsomt i disse år, særligt efter sukkerfabrikkens grundlæggelse i 1912.

Fra 1913 – 16 havde Cilius Petersen fast spillested i Cigarforretningen "National"s bygning på Algade 19.

Før forestillingerne i det faste spillested Cigarforretningen "National" blev publikum underholdt med gramofonmusik inden, men under forestillingerne var der musikledsagelse med op til tre musikere. Cilius Petersen havde også en rejsebiograf, der pr. hestevogn blev transporteret rundt til nabobyerne.

Den kommercielle biograf

Den 23. november 1916 kunne Cilius Petersen så åbne en egentlig nybygget biograf, den hvis 100-års jubilæum vi markerer 19.11. i år. Der var penge i forlystelser under verdenskrigen, og han havde åbenbart tjent nok til at købe et stykke jord på Østerled til 1800 kr. og bygge et fornemt "biografteater", der kunne rumme 150 mennesker.

Østerled med Cilius Petersens nye biografbygning ca. 1916

Om den bagvedliggende udvikling skriver Gunnar Sandfeld i sin store bog om danske biografer indtil lydfilmens gennembrud, "Den stumme scene", følgende ! efter at Sandfeld i det foregående har fortalt om den modstand, der fra politimyndighederne og "moralens vogtere mod dette filmgøgl" var mange steder, når biografer skulle åbnes:

"Inden man nåede frem til 1920, var der alligevel opstået over 70 nye stationsby- og landsbybiografer over hele landet, heraf 43 i Jylland, 16 på Sjælland, 4 på Fyn....I de jævnt voksende stationsbyer, hvor den gamle landsbyagtige hovedgade mere og mere forvandlede til udpræget butiksgade med aftenliv i lygteskær (i krigstidens værste år ganske vist både sparsomt og

Niels Johannes Cilius Petersen blev født i 1872. Mest omtalt som Cilius Petersen. Uddannet som kobbersmed, rejsende gøgler, nedsatte sig senere som blikkenslagermester i Kirke Helsinge. Fra omkring 1908 flyttede han til Gørlev. Han lavede blikkenslagerarbejde på bl.a. Reersø kirke og på den nyopførte sukkerfabrik. Fik med sin hustru 3 børn: Edith, Rigmor og Kai. Cilius havde altid fingeren på pulsen og var med da Vilhelm Rechendorff fra Næstved kom til Gørlev Hotel med sin omrejsende biograf. De gik i kompagniskab, og Cilius stod for forevisningerne indtil ca.1910, hvor han selv overtog både udstyr og betjening.

kortvarigt) havde navnlig ungdommen mere og mere fået byfornemmelser og ønskede sidst af alt at blive stemplet landlig. Den krævede derfor et tidssvarende forlystelseliv, nette biografteatre, hvor man, ligesom andre byboer, kunne få at se både "En Nations Fødsel" og "Chaplin som Greve".....

Den omrejsende foreviser i en trist hotelsal og med film, som folk inde i købstæderne måske allerede havde set for år tilbage, var under disse omstændigheder ikke rigtig tillokkende mere. Og myndighederne bøjede sig i stigende grad for kendsgerningerne. Pengene flød jo også rigeligere, end man før havde været vant til, hvorved de nedarvede moral- og sparsommelighedsbegreber var kommet ud for en begyndende underminering.

Det er da næsten som et tidens tegn, at en lille by som Gørlev ved Slagelse i slutningen af 1916 kunne åbne et helt vidunder af en moderne biograf med en "smukt dekoreret" sal, der var 20 meter lang, 5½ m bred og 4 m høj, "udmærket ventileret" og forsynet med 150" udmærkede siddepladser", d.v.s. bænke med åbent

Den nye biograf i Østerled med Cilius Petersens søn Kai i døren. Der vises "Han, hun og Hamlet" med Oscar Stribolt og Lauritz Olsen. ca. 1922.

rygstød, delt ved midtergang med "præstegårdsløber". "Bygningen har kostet ca. 10.000 kr. at opføre", meddeltes det, "men så er Gørlev også i besiddelse af et biografteater, som mange byer må misunde den".

Hvorfra Sandfeld citerer her til sidst anføres desværre ikke.

Gørlevs egen ugeavis kunne under overskriften "Gjørlevs ny Biografbygning" skrive følgende i anledning af åbningen:

"Besøget var den Dag, og de følgende 3 Dage, stort. Vi tror ogsaa, at Direktøren, Hr. Cilius Petersen, fortjener en venlig Holdning af det store Publikum overfor sin Biograf; thi ikke alene har han ofret betydeligt for at gøre den ny Biograf saa hyggelig, som det ikke overtræffes i mange Provinsbyer, men vi ved, at Hr. Petersen ofte gør sig Ulejlighed for at vælge det bedste af det, Nordisk Films Co. byder paa. I en flot lille speech til Publikum før Premiereren, udtalte Hr. Petersen da ogsaa det Haab, at Teatret maatte blive til Ære for Gjørlev."

Og så tilføjer avisens redaktør for egen regning et lille hjertesuk, der er typisk for megen af den modstand, der dengang var mod film:

"Ja, blot Filmsselskaberne vilde producere nogle flere belærende og æstetiske Films paa Bekostning af Dramaerne."

Gørlev lokalhistoriske arkiv skriver i sit Nyhedsbrev fra 2015, at der skam var musik før og delvist under forestillingerne, hvor Cilius Petersen selv, hans to døtre og tømrer Anton Pedersen spillede: *"Cilius Petersen slog på tromme, Edith spillede klaver, Rigmor på triangel og Anton Pedersen på violin. Rigmor solgte også chokolade og programmer á 5 øre stykket"*. Det må ha' været ømt!

Senere blev der installeret et kinoorgel, et stort apparat på flere kubikmeter, der blev trukket af en elektromotor og styret af et hulbånd. Støjen og styrken var imponerende!

Biografen hed i starten "Biografteater", men blev allerede i tyverne omdøbt til "Kinoteater". Teater-betegnelsen forsvinder snart helt, og i hvert fald fra bygningens udvidelse i 1940'ernes start hed den kun "Kino". Det fortsatte den med at hedde i hele den kommercielle biografperiode.

Ifølge lokalhistorisk arkiv blev der også vist film udendørs i slutningen af 20'erne. Det foregik sidste søndag før jul blandt andet på gavlen af Algade 33,

To gamle annoncer for en krigsfilm "Fjendens Guld" eller "Forræderiets Mysterium" og komedien "London i Lygteskær" fra da Biografen stadig hed: "Gjørlev Biografteater - Etablissement for Biografkunst"

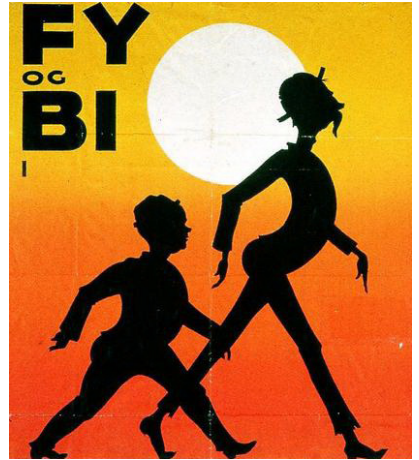
Kinoorgel ?

Et kinoorgel er et pipeorgel, som kan imitere et helt orkester, og det anvendtes mellem ca. 1910 og 1940 som akkompagnement til filmen. Orglerne var så populære, at publikum ikke ville slippe dem, selv efter tonefilmens fremkomst.

Kinoorglet var typisk bygget til at kunne frembringe så mange lyde som muligt, fra færrest mulige piber, og de havde ofte piano og andre slagtpøjsinstrumenter indbygget, såvel som en lang række lydeffekter, herunder dampskibsfløjte, togfløjte, politifløjte, torden, regnskyl, bølgebrus, hylende storm, flyvemaskine, bilhorn, telefonklokke, pistolskud, hanel, div. fuglesang, fuglekvidder, hestehove, sirene, skralde, porcellænsmadring, koklokke, ambolt.

Der blev vist film udendørs ved juletid på en husgavl bl.a. tegnefilm og "Fy og Bi"

som Cilius Petersen ejede. Filmapparatet var opstillet i et gavlvindue i nabo- ejendommen, det nu nedrevne "Bristol", senere i et vindue i det nuværende turistkontor, Algade 14, hvor det var Modins købmandsgårds gavl, lærredet blev ophængt på. Det var et stort trækplaster og blev omtalt af byens borgere som en spændende begivenhed, der trods den kolde årstid trak mange men- nesker til.

Sidst i 20'erne frygtede Cilius Petersen tonefilmens ankomst, som havde været på vej nogle år. Han besluttede derfor at sælge, og det blev biografens nabo mod øst, bødker Alfred Jørgensen, der blev den ny ejer.

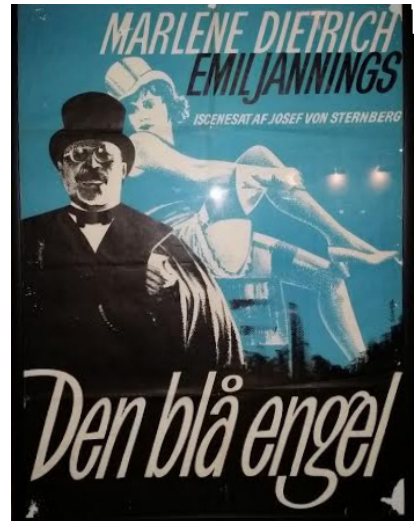
Han drev den i hele 38 år! Og som noget af det første installerede han et tone-

Bemærk nyt navn.
Nu Gørlev Kino Teater

"Den blå Engel", første "Tone- og Talefilm" i Gørlev 1932 med bl.a. Marlene Dietrich

filmanlæg og kunne den 1.4. 1932 markere dette tiltag ved at vise: Og biografen må åbenbart have gået godt de følgende år, for Alfred Jørgensen byggede den markant om i 1942. Hele bygningen blev udvidet med ca. 3 meter mod øst, så der blev plads til flere tilskuerpladser og et nyt billetkontor. Og hvis ikke allerede tidligere, så blev biografen fra nu af kaldt Kino.

At biografen gik godt i denne periode under 2. verdenskrig og spredte glæde i den mørke tid, har vi et vidneudsagn om fra en gammel Kirke-Helsing-dreng, den til USA udvandrede Leif Larsen, der i 2000 skriver til Gørlev Filmklub: *"Spændende var det, når lyset blev slukket, og filmen begyndte at rulle, selv om man sad på en af de forreste rækker. Der var også nummererede pladser og helt ned i bagen kom logen, hvor alle "spidserne" sad. Der har jeg aldrig siddet. I hvert fald sad vi og strakte hals. "Fy og Bi", "Gøg og Gokke", "Tarzan", "Edvard Persson" og masser af krigsfilm – jeg så det hele. Men især cowboyfilm, dem var vi vilde med. Der var ikke mange film jeg gik glip af dengang. Og det er måske deres skyld, at jeg de sidste 45 år har boet i det rigtige "Vilde Vest" i en lille bjerglandsby i Californiens Sierra Nevada bjerge. Et sted hvor hundredevis af cowboyfilm er blevet filmet i 40'erne og 50'erne og følgelig også mange af dem, vi så i Biografen. Jeg boede dengang i Kirke Helsing, og vi gik eller cyklede de tre kilometer til Gørlev. Jeg mindes engang, hvor vi var nogle stykker som gik og hvor vi mødte en patrulje af tyske soldater, som kom imod os, så vi skyndte at gemme os bag en hæk....Jeg har ikke tal på alle de film, for de er mange, som jeg så i biografen til syv- eller ni-forestillingen. Om søndagen var der forestilling kl. to og kl. fire plus forestilling om aftenen.*

Nogle af de bedste minder fra min barndom er de mange timer jeg tilbragte der. Trist var det når "The End" kom på lærredet og lyset blev tændt. Så var eventyret ovre, og tit skulle man ud i cykelstalden og finde sin cykel med våd sadel. Kan det passe, at det næsten altid plaskede ned når filmen var ovre? Tiden under krigen var ikke så spændende, men for 50 eller 75 øre kunne man komme til en fantasiverden for en stund, væk fra den grå og triste hverdag".

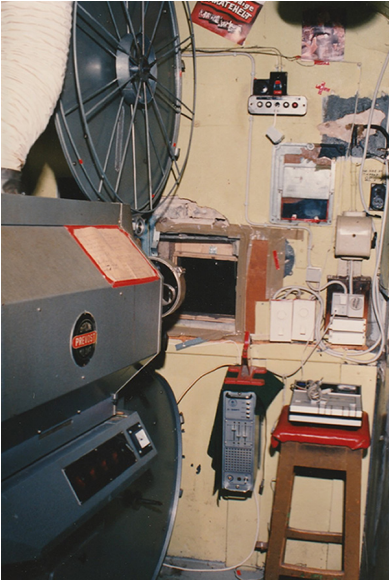

Efter den store udvidelse af biografen i 1942 ser den meget anderledes ud end Cilius' biograf og hedder nu blot Kino. Butikken, der er ved at blive opført vest for, er den senere biografejer Jessen-Hansens manufakturforretning. Billedet er fra 1960'erne.

Alfred Jørgensens enke sælger i 1968, og den ny ejer, Christian Hjort, sælger biografen efter et halvt år til Poul Sillassen, der efter 9 års drift sælger den tilbage til Hjort, der få måneder efter sælger til biografens nabo mod vest, manufakturhandler Peter Jessen-Hansen. De hurtige skift tyder på, at biografdrift nu i den ny tv-alder er blevet en vanskeligere og mindre indbringende forretning.

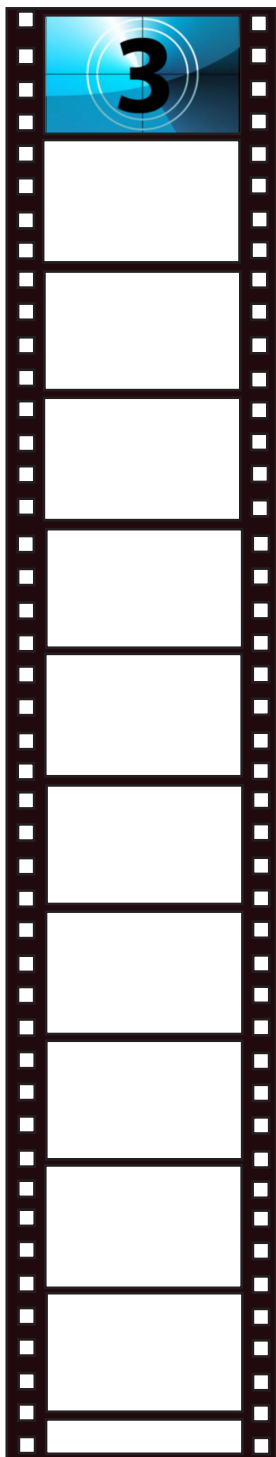
Jessen-Hansen fortæller selv i et avisinterview fra 1981, at han egentlig købte biografen for at nedlægge den og bruge den til lagerplads til hans forretning lige ved siden af, for *"vi havde ikke de store forhåbninger til biografdrift, for det gik ikke godt, da vi overtog. Men et nyt repertoire og en beskedent fremgang i besøgstallet foruden det faktum, at vore nu voksne drenge hjalp med og viste interesse for sagen udvirkede, at vi satsede lidt mere og efterhånden fik mulighed for at gøre Gørlev Kino lidt mere attraktiv at komme i."*

Han vovede i flere omgange at modernisere biografen og opsætte nye stole og installere ny fremviser og stereoanlæg, men måtte som mange andre små provinsbiografer i disse år give op til sidst. Den sidste film i den kommercielle biograf blev vist 14.4.1986.

“Gørlev Kino” inde og ude ved kommunens overtagelsen i 1987.

Foreningernes biograf "Den gamle Biograf" og Gørlev Filmklub

I begyndelsen af 80'erne begyndte planerne om, at også Gørlev skulle have et godt "værested", medborgerhus, aktivitetshus, kulturhus - ja navnene var mange. Især i 70'erne var der flyttet mange yngre mennesker til kommunen, som ikke rigtig fandt de gamle forsamlingshuse tidssvarende og brugelige til de mange forskelligartede aktiviteter, som de ønskede. De samledes i Gørlev Medborgerforening og holdt - af nød - til i Ungdomsskolens lokale i kælderens på Gørlev Skole. De havde kig på bl.a. Solbjerggården, som var købt til udstykning af kommunen, Modins købmansgård, der blev købt af kommunen og derefter revet ned i 82, og på alderdomshjemmet på Kirkevængen, som i 86 blev overtaget af Gørlev Idrætsefterskole. Og nu også på biografen! I 1986 opgiver Peter Jessen-Hansen nemlig at fortsætte med kommerciel biografdrift, og Kino lukkes ned og står ubenyttet hen.

"Gørlev Medborgerforening" og den nydannede forening "Musikcafeen" går sammen om planerne om overtagelse af den nu nedlagte biograf på Østerled, og der bliver indledt forhandlinger med kommunen om muligheder for økonomisk støtte m.m.

Samtidig i 1986 undersøgte en gruppe fra Medborgerforeningen mulighederne for at starte en 35mm filmklub i biografen. Det viste sig at det krævede en selvstændig forening, og der blev indkaldt til stiftende generalforsamling 3. februar 1987 i Gørlev Filmklub. Der blev nedsat en bestyrelse, som ud over de 4 initiativtagere Pia Birkenfeldt, Peter Breinholt, Peter Johansen og Ole Ystrøm kom til at bestå af Vagn Jørgensen og John Parbst. I samarbejde med biografens ejer, Peter Jessen-Hansen, som var operatør, startede Gørlev Filmklub forsigtigt op med at vise tre 35mm film, for at finde ud af om der overhovedet var interesse for det. Her viste vi Roman Polanskis "Chinatown", Kurosawas "Rødsæk" og den danske film "Vinterbørn". Medlemskab 30 kr. og 20 kr. pr film, i alt 90 kr. for alle 3 film. Vi fik 50-60 medlemmer og mod på mere.

Forhandlingerne om at foreningerne skulle overtage Kino var tæt på deres negative afslutning, da kommunen ved borgmester Jørgen Arnam-Olsen pludselig vendte rundt og selv gik ind som køber af biografen. Det var lidt af et columbusæg: På en gang opnåede man at tilfredsstille foreningerne og fortsat at kunne se film i Gørlev og samtidig få et nyt dagcenter. Huset skulle nemlig i formiddagstimerne kunne bruges af kommunens dagcenter, som på dette tidspunkt midlertidigt boede i Søkrøgen. Om eftermiddagene og aftenene delte foreningerne så huset, og nu var Gørlev Pensionistforening, der var blevet "hjemløs" efter alderdomshjemmets nedlæggelse, kommet med som den fjerde forening.

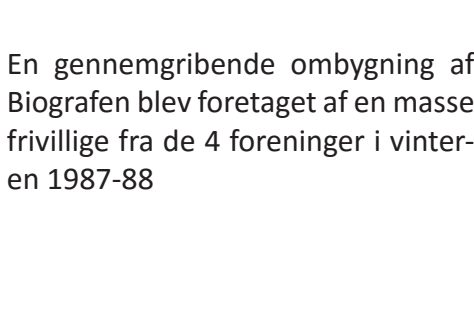
Man indbød i august de nu fire foreninger + lederen af dagcenteret til møde. Kravet fra kommunen var at størstedelen af renoveringen/ombygningen blev lavet af frivillige fra foreningerne. Den 23. september 1987 godkendte kommunalbestyrelsen købet af Kino samt bevillingen på 250.000 kr. til køb af materialer til ombygningen.

Nu fulgte en hektisk periode med masser af møder og arbejdsweekender for alle de frivillige. Optimismen var i top, og alt imens gik renoveringen/ombygningen af den gamle biograf i gang. Et kæmpearbejde foretaget af en masse frivillige, da de bevilgede penge kun måtte bruges til materialer. Krav og ønsker til bygningen var forskellige fra forening til forening. Kompromiser blev indgået:

Indgangspartiet bliver renoveret, og der etableres bl.a. handicaptoliet. Det gamle billetsalg indrettes til rengøringsdepot. Gammel stofbeklædning på vægge fjernes, og vægge renoveres og der sættes udstillingsskaps op. Ny el laves, loftet får ny beklædning. Alle stolerækkerne ud, "Logen" bagerst indrettes til køkkenet med serveringsdisk. Ca. halvdelen af det skrånede gulv i salen rettes op i vandret, og der bygges en 70 cm høj afskærmning til den forreste del af salen, hvor der bliver plads til en enkelt biografstolerække, men ellers cafeborde og lette stole. Oppe ved køkkenet indrettes dagcenteret med solide, gode borde og stole fra det gamle alderdomshjem. Udvendig depot til dagcentermaterialer mures op og lukkes udefra, så der er adgang gennem sal. De to bagerste rum bag lærredet renoveres og indrettes til brugergruppernes skabe til opbevaring m.m.

Alt i alt et kæmpe arbejde, der kronedes af indvielsen af "Den gamle Biograf" 9.april, 1988.

Midtvejs i byggeperioden fik vi af en konsulent konstateret, at filmfremviseren var slidt ned og skulle hovedrepareres for mindst 15.000 kr. + en ny ensretter til 1000 kr. + et nyt lærred. En ny filmmaskine ville koste ca. 75.000 kr.! Gørlev Kommune handlede imidlertid hurtigt. Ad omveje fandt man frem til et anlæg magen til det gamle, som stod til salg på et plejehjem i Ribe. Det var jo blevet videotid! Det havde kun kørt 270 timer (en bagatel), og inklusiv ensretter + forstærker købte kommunen det for 7.500 kr., men så hentede de det også selv i Ribe!

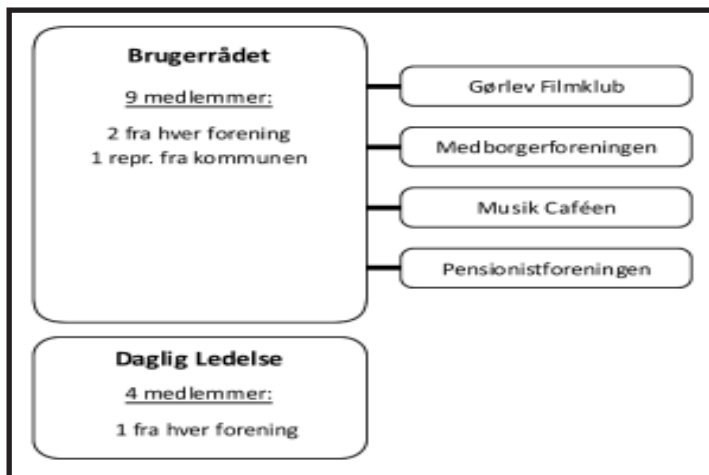

En gennemgribende ombygning af Biografen blev foretaget af en masse frivillige fra de 4 foreninger i vinteren 1987-88

Filmklubben havde haft to mand af sted på filmoperatørkursus i København, og foreningen havde renoveret operatørrummet i mellemtiden, så alt var klar til opstarten 6. oktober 1988 af den "rigtige" filmklub.

Det blev fra start aftalt med kommunen, at Den gamle Biograf skulle være selvstyrende. Et brugerråd bestående af 2 medlemmer fra hver af de fire foreninger udgør ledelsen. Kun i begyndelsen har kommunen benyttet sig af en repræsentant i ledelsen fra dagcenteret/kommunen som 9. mand. Oftest var det skoledirektøren Finn Bjerregaard, der også senere i forbindelse med de tværkommunale filmfestivaler var en stor støtte for filmklubben.

Sådan aftaltes ledelsen af den selvstyrende foreningsbiograf med Gørlev kommune 1987.

For di foreningernes behov er så forskellige, har der naturligvis været uenigheder, men set som helhed har det fungeret godt i alle årene til i dag, og huset har også altid haft et godt samarbejde med først Gørlev og senere Kalundborg kommune. John Parbst fra filmklubben har alle årene, undtagen i den første byggeperiode, været formand for brugerrådet.

I 1995 fik vi installeret teleslynge i Biografen, og ved sæsonstart i sept. 97-98 kunne filmklubben tage vores "Stereo-Dolby-Surround-anlæg" med subwoofer og hele "svineriet" - som der stod i avisen - i brug. En stor forbedring af lydsiden. 80.000 kr. kostede anlægget med opstilling. Af disse betalte filmklubben selv de 30.000 kr.

Brugergrupperne i huset havde lige siden overtagelsen ønsket at gøre noget ved facaden. Allerede i 1993 fik foreningerne hjælp af arkitekt Helje Sørensen med en tegning til en ny facade. Vores ønske var på én gang at åbne bygningen mere med et glasparti og en helt ny indgang midt i facaden og samtidig gøre et forsøg på at give

bygningen et strejf af gammelt "Biograf-theater" a la udseendet i 1916. Heraf kom den store bue foroven hvilende på søjler langs indgangspartiet. Vi var alle vilde med hans forslag. Men det var dyrt.

Arkitekt Helje Sørensens forslag til ny facade.

Efter 4-5 års arbejde med at få økonomien til at hænge sammen i projektet og efter utallige afslag fra fonde, besluttede kommunen at give grønt lys til at se, hvor langt vi kunne komme med de bevilgede 83.000 kr. Flere ændringer blev foretaget og megen frivillig arbejdskraft ydet. Det dyre glasparti blev opgivet, og vi kunne så småt begynde på projektet i sommeren 1999.

På dette billede af den "nøgne" væg ses tydeligt i murstenene, hvor stor en udvidelse af biografen der var tale om i 1942.

Brugerne hev den gamle brædde-facade ned og reparerede indenfor. Den lokale murermester Mogens Juul Nielsen var en stor hjælp under facadebyggeriet og skulle bl.a. centrere indgangspartiet, lave den store bue øverst samt søjler, nye huller til udhængsskabene m.m.

Herefter mødte brugere af huset op og "filsede" hele den nye facade, en slags tynd pudsning hvor farvestoffet er i cementblandingen. Brugerrådet var blevet enige om farven, en flot "gammeldags jordfarve", som skifter farve efter lys og vejr. Der blev også penge til de sidste småting, lys i udhængsskabene og neonskilt med husets navn. Indvielsen af facaden og den helt nyistandsatte forhal løb af stabelen den 9. 2. 2000. Vi var/er meget tilfredse med resultatet.

Det endelige resultat !

I 2001 viste man i NewYork og London første gang digital film. Og siden 2005 har der i virkeligheden ikke været tvivl om hvad vej vinden bar med henblik på at gå væk fra de gamle spoler på 2 x 25 kg pr. film leveret pr. vognmand over til udelukkende digital visning leveret som harddisc/via download. Det vil ske ikke kun i Danmark, men over hele verden samtidig. Kameraer, klippeborde, lyd, alt skal overgå til digital. Men det tager dog alligevel lang tid. Endnu i 2008 var der i Danmark kun investeret i 2 digitale fremvisere, og Gørlev Filmklub føler sig ikke egentlig truet.

Men så går det alligevel pludseligt stærkt. I 2010 går 34 truede små og mindre biografer sammen om at digitalisere, og samtidig sættes der penge af til biografernes digitalisering ved et filmforlig i Folketinget. Men ikke til filmklubber som vores.

De små foreningsdrevne biografer i Vig og Mørkøv søger og får LAG-midler, og herfra får vi også 150.000 kr. Men det rækker jo ikke langt, når digitaliseringen af en biograf koster 700-800.000 kr., og nu står det pludseligt klart, at vi som 35-mm filmklub enten skal digitaliseres eller lukke. Vi kunne med vores "smalle" filmvalg se frem til endnu et par år med spoler, men så ville filmudvalget efterhånden forsvinde helt.

Vi søger alt hvad der kan søges. Får 100.000 fra Kalundborg kommune og små 100.000 fra forskellige fonde, men så går det i stå. Og vi mangler mere end 350.000! I januar 2012 har vi arrangeret filmklubbens 25 års-jubilæum, og vi ved næsten helt op til dagen ikke om det er gravøl, vi skal drikke den dag. Men få dage inden dropper der et brev ind af brevsprækken hos kassereren fra A. P. Møllers fond til almene formål. Vi

bliver spurgt, hvad vi mangler – og får restbeløbet på 366.000 Kr.!

Vores drøm om digitalisering er gået i opfyldelse, og dermed også dømmen om flottere, bedre billeder, mulighed for 3D-film, nyere film hurtigere og på sigt også mulighed for at nedtage sports-events, koncerter, operaer etc. via satellit.

Gørlev Filmklubs 25 års Jubilæum
Reception i "Den Gamle Biograf"

Lørdag d. 28. januar kl 14.00-16.00.

med taler af bla. filminstruktøren Anders Refn

Kl.16.00 viser vi den italienske film:

"Mine Aftener I Paradis"

Der er gratis entre til begge dele og vi håber at rigtig mange af vore medlemmer og venner af klubben vil kigge forbi.

På forhåbentlig gensyn

Plakat ved 25års-Jubilæumsarrangementet

Den gamle Biograf var fyldt til bristepunktet ved "Gørlev Filmklubs" 25 års jubilæum. Indbudte samarbejdspartnere og gæster, pressen, venner og masser af klubmedlemmer havde fundet vej til klubbens arrangement, hvor det skulle afsløres om foreningen var solgt eller havde en fremtid med digitalt udstyr.

Ved Filmklubbens 25 års Jubilæum 28. januar 2012 kunne formanden gennem alle 25 år, Ole Ystrøm, ved receptionen se tilbage på 25 år i Den gamle Biograf. Stjernestunder har der været mange af undervejs. 3 store filmfestivaler på Kalundborgegnen, som vi sammen med biograferne i Kalundborg og Mørkøv var medarrangører af, med masser af filmoplevelser, prisoverrækkelser etc.

De flotte festivalprogrammer fra de 3 "Filmdage på Kalundborgegnen"
i 1997, 2000 og 2005

Vores egen "Klassiske Filmdage" i 2003 med oplægsholdere udefra, og hvor der var 110 da Anders Refn lagde op til "De 7 Samuraier"!

SÆRARRANGEMENT

Fredag d. 14 - søndag d 16. november

14.-16. november 2003
KLASSISKE FILMDAGE
 I DEN GAMLE BIOGRAF

CYKELTYVEN	vittorio de sica
TAXI DRIVER	martin scorcese
DØDEN I VENEDIG	luchino visconti
DR. STRANGELOVE	stanley kübrick
DE 7 SAMURAIER	akira kurosawa
MANHATTAN	woody allen

Kurosawa Allen Scorsese Kubrick De Sica Visconti

Plakaten til "Klassiske filmdage i Den gamle Biograf" i 2003

Ligeledes den lange række af besøg af danske instruktører og manuskriptforfattere og filmfolk, som tog hele vejen til Gørlev for at lægge op til deres film, og som alle udtrykte positiv overraskelse over det store fremmøde og engagementet i klubben.

Men Filmklubben kunne ved jubilæet også løfte sløret for, at der nu var råd til det digitale udstyr. Det var lykkedes at indsamle 700.000 kr, og en lav dollarkurs gjorde at der blev til både 3D og 150 par 3D-briller samt nyt lærred.

Til Gørlevs Kulturnat i august 2012 blev udstyret indviet med 3D-tegnefilmen Orla Frøsnapper. Og 13. 9. 2012 ved filmklubbens 26. sæsonstart var der premiere på det nye anlæg i filmklubben. Lars Von Triers seneste film Melancholia. En formidabel åbningsfilm i den nye digitale Gørlev Filmklub.

Gørlev Filmklubs projekt
skift til Digital Filmfremviser
har modtaget støtte fra:

A. P. Møller og Hustru

Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene formål.

Danmark og EU investerer i landdistrikter

Projektet er støttet af Aktionsgruppen, Fødevareministeriet og EU.

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri

Den Europæiske Land-
brugsfond for Udvikling
af Landdistrikterne

Dele af det nye digitaleudstyr

Den digitaliserede filmklubbestyrelse med medhjælpere ved overgangen til digital fremvisning i 1912.

Fra øvert til venstre: Ole Ystrøm, Jytte Haagensen, Bianca Rosberg, Birthe Parbst, Annelise Hamrum og Steen Lund

Nederst: Paw Larsen, Peter Breinholt og John Parbst

Lægger vi de sidste fire år til, der er gået efter 25-års-jubilæet, har vi vist over 600 kvalitetsfilm, så smukke, så rørende, så gribende, så rystende som kun film på det store lærred kan være. Værd at bemærke er at næsten halvdelen af de film, som Gørlev Filmklub har vist, trods utallige priser og anbefalinger ikke har kunnet ses andre steder på Vestsjælland.

Samtidig hermed - siden kulturhuset "Den gamle Biograf's" indvielse i 1988 – har de øvrige tre foreninger, "Gørlev Medborgerforening", "Musikcafeen" og "Gørlev Pensionistforening" holdt i hundredevis af arrangementer.

Gørlev Pensionistforening har ud over kaffe og kortspil hver torsdag eftermiddag og så ind i mellem arrangeret foredrag i huset og udflugter ud af huset.

Musikcafeen har arrangeret 10-15 koncerter årligt gennem alle årene. Det bliver samlet over 400 koncerter, ofte med kendte navne inden for visesang, folkemusik, blues, jazz og rock. Et imponerende tilbud om musikoplevelse på vores egn!

Medborgerforeningen har holdt fællesspisninger, internationale aftener, revy- og teaterforestillinger, foredrag i nogle år også i samarbejde med AOF, og i de sidste år haft 2-3 professionelle teaterforestillinger årligt i samarbejde med teaterforeningen "Femkanten".

Facaden som den ser ud i 2016

Forhallen 2016 med den gamle
filmmaskine

Forhallen med
husets opslagstavle

Den gamle loge blev til vores
køkken/butik

Medborgerforeningen har også i alle årene stået for de skiftende kunststillinger, ca.4-6 om året, der har prydet biografens vægge.

En tæt besat hus-kalender vidner fra dag 1 om det behov, der var og stadig er for et aktivitetshus som "Den gamle Biograf".

Det håb, som Cilius Petersen gav udtryk for ved biografens indvielse for hundrede år siden, om "at Teatret maatte blive til Ære for Gjørlev", må siges at være gået i opfyldelse.

Anvendt litteratur:

Erik Nørgaard: Levende billeder i Danmark (1971)

Jørgen Larsen: Bogen om Gørlev - efter jernbanens anlæg (1993)

Lokalhistorisk Forenings Nyhedsbrev (sept. 2015)

Gunnar Sandfeld: Den stumme scene Dansk Biografteater indtil Lydfilmens gennembrud (1966)

Gørlev Filmklubs nuværende bestyrelse med hjælpere:

Annelise Hamrum , Steen Lund, Paw Larsen, Jytte Haagensen og Birthe Parbst.

Bagerst: Peter Breinholt, John Parbst, Ole Ystrøm og Ulrik Dantzer

Jubilæumsskriftets udgiver: Gørlev Filmklub 2016

Tekst og Layout: Peter Breinholt og Ole Ystrøm

Tryk: Jungersen Grafisk Aps

